

SOSIALØKONOMEN

8

OKTOBER 1959

AV INNHOLDET:

OEEC

En organisasjon i forfall?

«Gruppen av
økonomiske eksperter»

Det europeiske
produktivitetsinstitutt

Sjøtransportkomitéen

Lønnsteorien i støpeskjeen

Sosial velferd —
eller velferdsstat?

SOSIALØKONOMEN

Tidligere Stimulator

Utgitt av Sosialøkonomisk Samfunn

Nr. 8 - 13. årgang - oktober 1959

Etterutdanning for sosialøkonomer

Kortvarige kurser og konferanser for etterutdanning av akademikere er blitt stadig mer utbredt i de siste årene. Det er derfor med stor glede vi i dette nummer bringer melding om det første etterutdanningskurset for sosialøkonomer. Vi kommer sent, men forhåpentlig godt.

Innenfor alle grener av vitenskapen foregår det i dag en rask utvikling. Den enkelte som sitter travelt opptatt med sine daglige gjøremål, vil ha vanskelig for å følge med og holde seg ajour. Spesielt gjelder dette nyvinninger på områder som ligger litt på siden av ens eget arbeidsfelt. Ikke minst for sosialøkonomene er det av stor betydning å finne midler til å rette på dette. Vi tror at den formen som nå er valgt, et tre-dagers kurs med forelesninger på et høyt nivå, er et skritt på riktig vei. Det er imidlertid bare en liten begynnelse. Vårt fagområde favner meget vidt, og det er mange emner som med fordel kan tas opp. Man må imidlertid i hvert enkelt tilfelle vurdere i hvilken form etterutdanningen skal skje. Det vil ikke alltid være mest hensiktsmessig å ta opp emnet til behandling på et kurs av den typen som nå er planlagt. Det kan være flere alternativer å velge mellom, men vi vil spesielt nevne studiegrupper med faste ledere.

Spørsmålet om etterutdanning for sosialøkonomer har også en annen side enn den å holde kadidatene ajour med utviklingen innenfor faget. En stor del av økonomene sitter i ledende offentlige og private stillinger hvor det er et stort behov for kunnskaper om administrasjon og arbeidsledelse. Dette fagområde er dårlig utbygd ved våre høyere læreanstalter, og det er vel årsaken til at Opplæringskomiteen av 1956 har

foreslått opprettet en ny juridisk-administrativ embetseksamen med sikte på å dekke behovet for administrative ledere i statsforvaltningen. Sosialøkonomisk Samfunn har gått sterkt imot dette forslaget, men har samtidig pekt på behovet for supplerende undervisning og større kursvirksomhet innenfor administrasjon, arbeidsledelse og personalforvaltning.

Opplegg og gjennomføring av etterutdanningskurser krever mye arbeid, og Samfunnets styre fortjener full oppslutning til det første kurset.

OEEC

OEEC har gjennom det meste av etterkrigs-tiden spilt en sentral rolle i det økonomiske samarbeid i Vest-Europa. En av organisasjonens mange underkomiteer er den såkalte «Gruppen av økonomiske eksperter». De skandinaviske lands faste representant i denne komiteen har i de siste to år vært direktør Petter Jakob Bjerve i Statistisk Sentralbyrå, og i et intervju i dette nummer av Sosialøkonomen forteller han om komiteen og dens arbeid.

Det er imidlertid et faktum at OEEC's virksomhet på viktige områder har stagnert i de siste par årene. Om årsakene til dette, og om mulighetene for en fornyelse av organisasjonen, skriver byråsjef Arne Lie i Handelsdepartementet i en artikkel med tittelen «OEEC — en organisasjon i forfall?»

Fremdeles gjør OEEC en betydningsfull innsats på visse spesialfelter. Kontorsjef Petter Andr. Nordby i Norsk Produktivitetsinstitutt skriver om Det europeiske produktivitetsinstitutt (EPA), og vår skipsfartsmedarbeider gjør rede for virksomheten til OEEC's Sjøtransportkomite.

Siden sist

Økonomiske doktoravhandlinger

To sosialøkonomer har nå lagt siste hånd på sine doktoravhandlinger. Det er Petter Jakob Bjerve (c.o. 1941), som har skrevet om «Experience in the Preparation of National Economic Plans», og Leif Johansen (c. o. 1954), som har gjort ferdig et arbeid om «Forholdet mellom næringene under økonomisk vekst».

Sosi-A-tetsnytt

Viktige økonomiske saker for Stortinget i høst

Årets trontale bebudet at Stortinget i høst vil få seg forelagt flere viktige økonomiske saker. Dette er noen av dem:

Det europeiske frihandelsforbund: «Regjeringen forhandler med andre vesteuropeiske land om dannelse av et frihandelsområde. Resultatet av forhandlingene vil bli lagt fram for Stortinget.»

Industrireising: «Melding om retningslinjer for og forslag om tiltak til reising av ny industri i distriktene vil bli fremmet for Stortinget.»

Kraftutbygging: «... det vil bli fremmet forslag til en prioritetsliste for utbyggingen i årene framover».

Brofossutvalgets forslag: «Regjeringen vil fortsette arbeidet med å bedre lønnsomheten i fisket, bl. a. ved å fremme forslag om en driftskredittordning for fiskere, om et forsøksfond for fiskeriene og om utvidelse av garantiordningen for lottfiskere.»

Prispolitikk: «Det vil bli lagt fram for Stortinget melding om forbud mot avtaler som begrenser priskonkurransen mellom næringsdrivende.»

Som våre lesere vil huske, har de fleste av disse saker allerede vært inngående behandlet i Sosialøkonomen.

Rolv Tveraabak (c. o. 1946), som i en årrekke har vært kontorsjef ved Husbankens avdelingskontor i Bodø, er tilsatt som avdelingsdirektør ved bankens avdeling i Hammerfest.

Nils M. Apeland (c. o. 1948) kom for et par måneder siden tilbake fra USA, hvor han i halvannet år studerte amerikansk næringslivs public relations, og har startet sitt eget public relations-firma i Oslo.

Gunnbjørn Holand (c. o. 1952) har sluttet som leder av Områdeplanleggingskontoret for Møre og Romsdal og overtatt stillingen som fylkesarbeidssjef i Telemark.

Kaare Ruud (c. o. 1952) som i vel 3 år har arbeidet som fiskeriøkonom ved FAO i Roma, er ansatt som konsulent i Arbeidsdirektoratet.

Bjarne Hassel (c. o. 1954) har sluttet som sekretær i Statistisk Sentralbyrå og overtatt farsgården i Rissa, Sør-Trøndelag.

Jan Kristiansen (c.o.1955) har sluttet som førstesekretær i Økonomiavdelingen og tiltrådt konsulentstilling i Arbeidsdirektoratet.

Hans Hammond Rossbach (c. o. 1957) har sluttet ved Områdeplanleggingskontoret for Møre og Romsdal og har begynt i sekretærstilling i Statistisk Sentralbyrå.

Olaf Gunntveit (c. o. 1958) slutter ved årsskiftet i Prisdirektoratet for å tiltre ny stilling i Industrikonsulent A-S.

*

Økonomer inn i kommunestyrene

En rekke sosialøkonomer har etter høstens valg rykket inn i kommunestyrene. I Oslo er Eivind Flaatten (c.o. 1939) valgt som representant for Høyre og Haakon Bingen (c.o. 1946) for Arbeiderpartiet. Arne Finstad (c.o. 1953) ble 2. varmann for Arbeiderpartiet. I Bærum herredstyre kom Per Dragland (c. o. 1950) inn som representant for Arbeiderpartiet og Helge Seip (c.

Frisch æresdoktor i København

Professor dr. Ragnar Frisch er blitt tildelt den statsvitenskapelige æresdoktorgrad ved Universitetet i København. Promosjonen vil finne sted i forbindelse med Universitetets årsfest den 26. november.

o. 1941) for Venstre. Olaus Rønli (c. o. 1947) ble valgt inn i Stavanger bystyre for Arbeiderpartiet.

Ekspertkomite under OEEC

holder øye med den økonomiske utvikling

Ny undersøkelse om prisstabilitet og økonomisk vekst på arbeidsprogrammet

«Gruppen av økonomiske eksperter» er en av de mange komiteene som er opprettet under OEEC. Offentligheten hører sjelden noe om arbeidet i denne komiteen, men den spiller likevel en betydelig rolle innen organisasjonen. I de siste to år har de nordiske lands faste representant i «Gruppen av økonomiske eksperter» vært direktør Petter Jakob Bjerve i Statistisk Sentralbyrå, og Sosialøkonomen har bedt ham fortelle litt om komiteen og dens virksomhet.

— Gruppen av økonomiske eksperter møtes etter behov, vanligvis et par ganger om året, for å føre en uformell diskusjon om aktuelle økonomiske problemer, sier direktør Bjerve. Gruppens formann er for tiden Sir Robert Hall fra Storbritannia. De seks andre faste medlemmene er fra Benelux, Vest-Tyskland, Frankrike, Italia, Skandinavia og Sambandsstatene. Til hvert møte får vi forelagt oss en del bakgrunnsmateriale som sekretariatet har utarbeidd, først og fremst en rapport om den aktuelle økonomiske situasjon i medlemslandene. Denne rapporten blir supplert med muntlige redegjørelser av de enkelte komitemedlemmer, slik at gruppen blir helt a jour med den aktuelle situasjon og utviklingstendensene i de forskjellige land. Med dette utgangspunkt diskuterer vi så både de enkelte lands problemer og det internasjonale konjunkturbilde sett i sin helhet, og drøftelsene munnar gjerne ut i en samlet vurdering av den økonomiske situasjon og visse tilrådinger for den økonomiske politikk i medlemslandene.

— Er det vanligvis enighet innenfor Gruppen av økonomiske eksperter når det gjelder vurderinger og anbefalinger?

— Det er vanlig at gruppen samler seg om konklusjonene. Men det må nok sies at de ofte blir temmelig «runde». Dels skyldes det at gruppen har svært korte møter, som regel bare i en eller to dager. Og fordi det meste av tiden gjerne går med til redegjørelser og diskusjon om de enkelte land, hender det ofte at vi under den mer generelle del av diskusjonen rett og slett

ikke rekker å nå fram til konklusjoner som er «skarpere i kantene». Men selvsagt gjør det seg også gjeldende ulike oppfatninger innen gruppen om økonomiske problemer. Det er riktignok så, at medlemmene i prinsippet sitter der som uavhengige fagøkonomer og ikke som offisielle regjeringsrepresentanter, og det gjør utvilsomt diskusjonene i denne gruppen mer fordomsfri og mindre preget av offisielle regjeringssynsmåter enn i andre OEEC-komiteer. Likevel lar det seg nok ikke nekte at alle medlemmene til en viss grad er influert av sine regjeringers syn, og det får da også visse konsekvenser for de konklusjoner gruppen kan enes om.

— Vil De si at alle medlemmene i like høy grad synes å være influert av sine respektive regjeringers syn?

— Jeg tror nok kanskje at det aller mest gjelder medlemmene fra Frankrike og Vest-Tyskland. Vest-Tysklands faste medlem i ekspertgruppen legger således stort sett for dagen et mer konservativt syn enn de fleste andre medlemmene når det gjelder økonomisk målsetting og økonomisk politikk. Han legger klart større vekt på økonomisk stabilitet enn på full sysselsetting og rask produksjonsvekst, og hevder at et tap i nasjonalproduktet på 1 eller 2 prosent et enkelt år er billig betaling for et stabilt prisnivå. Her vil jeg ellers tilføye at innleggene fra den vest-tyske representanten blir tillagt stor betydning, og det skyldes ikke bare at han er en dyktig økonom og en god debattant, men kanskje like mye at han representerer det land i

Vest-Europa som i dag står sterkest økonomisk sett.

— Når så ekspertgruppen har samlet seg om visse vurderinger og anbefalinger, hva skjer da videre?

— Ekspertgruppens formann legger da muntlig fram våre vurderinger og tilrådinger for den såkalte Komite for økonomisk politikk, som er sammensatt av stedfortrederne for medlemslandenes finansministre. Denne komiteen legger igjen sitt syn fram for Ministerrådet, som er den høyeste instans innen OEEC, og som har myndighet til å rette økonomisk-politiske tilrådinger til medlemslandenes regjeringer. Det er verd å feste seg ved at ekspertgruppen ikke avgir skriftlige uttalelser; det betyr naturligvis at reaksjonen hos de høyere instanser innen organisasjonen vil kunne avhenge atskillig av den måten som formannen legger våre konklusjoner fram på.

— Ja, her er vi inne på et viktig spørsmål: blir ekspertgruppens tilrådinger akseptert av de høyere instanser innen OEEC?

— Det har de blitt i den tiden jeg har sittet som medlem av ekspertgruppen. Som et konkret eksempel kan jeg nevne det som skjedde sommeren 1958. I praktisk talt alle OEEC-land gjorde det seg da gjeldende tendenser til stagnasjon og nedgang i den økonomiske aktivitet, og på initiativ av ekspertgruppens britiske formann ble vi i juni kalt sammen til et møte for å drøfte situasjonen. Gruppen samlet seg om en rekke tilrådinger til organisasjonen. For det første, at det var ønskelig med en endring i medlemslandenes økonomiske politikk med sikte på snarlig ny ekspansjon; for det andre, at man burde ha for øye ønskeligheten av å unngå et inflasjonspress; for det tredje, at hvert enkelt land burde bedømme hvilke tiltak som var mest hensiktsmessige for dem selv, men også ta hensyn til tiltak truffet i andre land; og for det fjerde, at oppmerksomheten burde være rettet mot det faktum at de råvareproduserende land hadde følt nedgangskonjunkturen sterkest. Komiteen for økonomisk politikk, eller Arbeidsgruppe nr. 19 som komiteen da ble kalt, sluttet seg etterpå til ekspertgruppens vurdering av den økonomiske situasjon og tilrådingene om den økonomiske politikk. Og endelig aksepterte Ministerrådet, på et møte juli, konklusjonen om ønskeligheten av en endring i den økonomiske politikk i ekspansiv retning, og kom med en tilråding til medlemslandenes regjeringer i samsvar med dette.

— Vi skulle da kanskje kunne gi ekspertgruppen iallfall en del av æren for at de fleste vesteuropeiske land slo inn på en mer ekspansiv økonomisk politikk i siste halvdel av 1958?

— Jeg tror det er riktig å si at ekspertgruppen i den sammenheng spilte en rolle som en ikke

skal undervurdere betydningen av. Men vi må også være oppmerksom på at tiden akkurat i fjor sommer var i høyeste grad moden for en slik endring i medlemslandenes økonomiske politikk. Hadde den ikke vært det, er det vel langt fra sikkert at reaksjonen på Ministerrådets tilråding ville ha blitt like positiv.

— Hittil har vi oppholdt oss ved ekspertgruppens arbeid med aktuelle, kortsiktige økonomiske problemer. Men gruppens virksomhet rekker jo også videre enn det?

— Ja, det er riktig. Ved siden av at vi altså drøfter de kortsiktige utviklingstendenser og konkrete tiltak i en aktuell situasjon for å sikre økonomisk vekst, hvor de prøvde å bringe diskusjonsgenerelle problemer som knytter seg til sikringen av økonomisk vekst uten prisstigning på lengre sikt. Til gruppens siste møte i april i år hadde sekretariatet utarbeidd et meget interessant dokument om mulighetene for langsiktig økonomisk vekst, hvor de prøver å bringe diskusjonen om økonomisk vekst og prisstabilitet inn i nye spor. Blant annet hadde sekretariatet gjort et omfattende arbeid for å beregne sammenlignbare tall for sovjetrussisk og vesteuropeisk økonomi, og de resultater som ble framlagt tyder på at forskjellen i vekstratene for samlet produksjon pr. innbygger i 1950-årene har vært langt mindre enn en gjerne forestiller seg. På aprilmøtet kom en stor del av debatten til å konsentrere seg om sammenlikningen med Sovjet, og sekretariatets opplegg er ennå langt fra gjennomdiskutert. Jeg regner derfor med at det vil bli tatt opp igjen på senere møter.

— Andre arbeidsoppgaver som står på programmet?

— Som et ledd i ekspertgruppens arbeid med problemet økonomisk vekst uten prisstigning på lengre sikt, foreslo vi på april-møtet i år at OEEC skulle oppnevne et ad hoc ekspertutvalg til å studere prisproblemene. På et møte i Ministerrådet i juni ble OEEC's generalsekretær gitt i oppdrag å oppnevne et slikt utvalg, og medlemslandenes regjeringer ble oppfordret til å bistå utvalget med å skaffe de opplysninger som trenges for undersøkelsen. I retningslinjene for utvalget heter det at det skal studere de enkelte lands erfaringer når det gjelder stigende priser under økonomisk vekst og høy sysselsetting, søke å klarlegge prisstigningens årsaker, studere de tiltak regjeringene har truffet for å hindre prisstigning, og vurdere effektiviteten av disse tiltak.

— Det høres ut til å være en vanskelig oppgave?

(Forts. side 18).

OEEC – en organisasjon i forfall?

Av cand. oecon. Arne Lie

Denne artikkel har ikke til hensikt å gi en fullstendig beskrivelse av OEEC's virksomhet eller vurdere betydningen av det arbeid organisasjonen har utført. Heller ikke er det meningen å diskutere berettigelsen av organisasjonens fortsatte virksomhet i den rådende økonomisk-politiske situasjon i Europa etter opprettelsen av Fellesmarkedets organisasjoner og planene om et Frihandelsforbund mellom De Syv. Hensikten med artikkelen er å trekke frem visse sider ved medlemslandenes politikk innenfor OEEC som kan bidra til å gi en forklaring på hvorfor tyngden i de økonomiske drøftelser i Europa er forskjøvet til andre organer, en forskyvning som fant sitt klimaks i desember i fjor da bruddet i frihandelsforhandlingene ble en åpen realitet.

Det er

ikke bruddet i frihandelsforhandlingene

som er årsaken til at OEEC's lederstilling i de økonomisk-politiske drøftelser mellom de europeiske land er blitt svekket. Bruddet var den første alvorlige konsekvens av en utvikling som lenge har pågått. Dette kan fortone seg underlig i og med at OEEC på viktige områder har nådd resultater som går langt utover hva andre organisasjoner kan vise til. Med de franske liberaliseringstiltak ved nyttårs-skiftet 1958—59 hadde således alle OEEC-land av betydning nådd en liberalisering av vareimporten på 90 prosent eller mer. Gjenstående mengdereguleringer er ikke vesentlige når man ser bort fra enkelte få industrivarer som f. eks. biler, og jordbruksprodukter. Tjenester er så og si fullt liberalisert. Europeiske betalingsproblemer fant sin løsning i opprettelsen av Den europeiske betalingsunion og de gjensidige automatiske kreditter som denne formidlet. Det må i betydelig grad tilskrives OEEC's arbeide at det ikke lenger er noe «dollarproblem» av den karakter man kjente til i tidligere etterkrigsår. Produksjon og sysselsetting har i OEEC's historie ligget på et meget høyt nivå. Som sluttstenen på OEEC's byggverk, den som ved Organisasjonens start fortonte seg som et nesten uopnåelig mål, kom innføringen av konvertibilitet mellom vest-europeiske valutaer og dollar ved siste nyttårs-skiftet.

Man skal imidlertid være klar over at ovennevnte resultater i virkeligheten var blitt nådd for en tid tilbake, og at organisasjonen ikke kan vise til nye betydningsfulle fremstøt i de siste 2—3 år. Det er da heller ikke meget mere å oppnå ved en fortsatt avvikling av mengdereguleringene etter de metoder som hitil er fulgt i OEEC med fastsettelse av liberaliseringskravet til visse prosentsatser på basis av en historisk

import. Det har vært en alminnelig følelse av at disse metoder ikke lenger fører til gjensidighet i innrømmelsene mellom landene, spesielt siden det ikke har lyktes å skape en basis for avvikling av de restriksjoner som fortsatt virkelig betyr noe, nemlig toll. På jordbrukssektoren, der spesielt Danmark har livsviktige interesser, har flere års arbeide om en liberalisering av handelen med jordbruksprodukter ikke ført til annet enn en masse utredningsarbeide uten praktiske resultater. Det er et tragisk faktum at det så godt som er enstemmighet om at jordbruksproduksjonen skal være fritatt for økonomiske vurderinger. Følbar dollarknapphet har det ikke vært på lang tid, og det har derfor ikke vært noen valutamessige betenkeligheter forbundet med en frivillig utvidelse av dollarfrilistene. Med skrittvis nedsettelse av kredittmarginene i EPU, har man etter hvert nærmet seg en faktisk konvertibilitet, samtidig som økte muligheter for å veksle til seg dollar mot europeiske valutaer på enkelte frie europeiske pengemarkeder førte til at EPU ikke lenger virket etter sin hensikt. På det generelle økonomiske området har OEEC begrenset seg til å være behjelpelig med å overkomme visse kortsiktige problemer i forbindelse med konjunktursvingningene, de tyske betalingsoverskudd og franske og britiske valutakriser. Langsiktige perspektiver om medlemslandenes økonomiske politikk kom ikke inn i disse drøftelser.

Med den ramme som medlemslandene således satte for arbeidet innenfor OEEC, var dermed

organisasjonens oppgaver utfømt.

Det var riktignok foregått visse fremstøt på andre felter, men disse var ikke av vesentlig betydning. Det var åpnet en begrenset adgang for arbeidskraft til å ta sysselsetting i andre medlemsland, men en formell liberalisering av retten til på visse vilkår å ta arbeide hos andre, kan jo innlysende nok ikke utnyttes i praksis i samme grad som en liberalisering av varer. Intet land satte noe inn på å sysselsette fremmed arbeidskraft. Arbeidsløshet i et land er blitt oppfattet som grunnlag for angrep på vedkommende lands politikk og ikke som en forpliktelse til å være behjelpelig med å sysselsette denne arbeidskraft. Skritt henimot en liberalisering av kapitalbevegelser er også tatt, men det er ikke vedtatt noen forpliktende regler for intern pengepolitikk som er et nødvendig motstykke til at liberalisering av kapitalbevegelser skal virke etter sin hensikt.

I sin søken etter nye gjøremål slo organisasjonen inn på andre virkeområder som sannsyn-

ligvis er mindre egnet for mellomfolkelig samarbeide. En ny sidegren til OEEC er opprettelsen av Det europeiske produktivitetsinstitutt. Utarbeidelsen av et program for utdanning av teknisk-videnskapelig personell er også av ny dato, kommet i stand delvis som følge av den meget raske økonomiske vekst i Sovjet og den betydning som Østblokklandene i den forbindelse tillegger denne gruppe arbeidskraft. Spørsmål om bedriftenes produktivitet og befolkningens utdanning syntes imidlertid på mange måter bedre egnet for behandling på det «lokale» og nasjonale plan. Videre er det opprettet i OEEC et europeisk atomenergibyrå som opprinnelig startet opp med store planer om å koordinere forskingen og den praktiske utnyttelsen av atomenergien i Europa. Til hovedmålene hørte opprettelsen av et kontrollsystem for bruk av atomenergi for å forhindre produksjon av atomvåpen. Byråets arbeide kommer i skyggen av Fellesmarkedets egen atomenergiorganisasjon, «Euratom», som har langt større finansielle ressurser til rådighet og en stab som kan fullføre denne organisasjonsplaner. OEEC's atombyrå har dermed begrenset seg til enkelte mindre fellesforetagender; ett av dem er driften av Halden-reaktoren. Det er inngått en avtale om å etablere et kontrollsystem, men dette gjelder bare OEEC's egne fellesforetagender og kan derfor ikke hindre at de europeiske land på selvstendig grunnlag lager sine atomvåpen.

OEEC's innsats på spesialfelter, hvis praktiske nytte kan betviles, har delvis dekket over at OEEC har kommet inn i en bakevje når det gjelder befatning med sentrale økonomiske spørsmål. Forhandlingene om et frihandelsområde aksentuerte naturlig nok tendensen for OEEC til å ta en pause, men organisasjonen hadde forlenget passert toppen av sin virksomhet da disse forhandlinger satte inn. Ikke en gang den meget lovpriste overgang til konvertibilitet fra nyttår i år virket til å knytte landene sterkere sammen. Tvert i mot betydde dette skritt en ytterligere svekkelse av det samhold som hadde eksistert innenfor OEEC. For det første betegnet ikke gjennomføringen av konvertibilitet et skritt som medlemslandene på forhånd hadde overveiet i fellesskap og som det var alminnelig enighet om. De tre initiativtagere, Storbritannia, Frankrike og Tyskland handlet på egen hånd ut fra sine egne motstridende motiver. For det annet falt EPU bort, og dermed systemet med automatiske kreditter mellom debitor- og kreditorland. Den europeiske betalingsavtale (EMA) som avløste EPU, har ikke samme automatisme i kredittgivningen eller økonomiske ressurser til rådighet av samme omfang som EPU. For det tredje er konvertibilitet mellom de europeiske valutaer en forutsetning for gjennomføringen av de 6 lands fellesmarkedsavtale, hvis medlemmer derfor ble mer uavhengig av politikken innenfor OEEC. For det fjerde er konvertibilitetsspørsmålet en sak som ikke først og fremst vil bli drøftet innenfor OEEC, men i den mer verdensomfattende organisasjon, Det internasjonale valutafond.

Det har liten hensikt å spekulere over hvorvidt det faktum at OEEC's virksomhet har stagnert, er en følge av at De Seks på egen hånd har søkt nye veier for fortsatt økonomisk og politisk integrasjon eller er årsaken til at De Seks har søkt en slik samling. Det er i allfall en realitet at det aldri lyktes å oppnå alminnelig tilslutning til, enn si entusiasme for, de tanker om en europeisk samling som ligger til grunn for 6-maktsavtalen. Om virkeliggjørelsen av disse planer ad politisk vei strandet i første omgang, ser det ut til at de realiseres på økonomisk grunnlag. Man har heftet seg altfor meget i den ytre form som dette samarbeidet har antatt, nemlig en tollunion. Det er noe langt mer omfattende disse landene tar sikte på å oppnå enn hva en tollunion gir forestillinger om. Sluttresultatet av planene vil, om de nåes, være en fullstendig økonomisk integrasjon på alle områder, omfattende blant annet restriksjonsfri utenrikshandel, opprettelse av et fellesmarked for arbeidskraft og kapital, samarbeide i produksjon og investeringer, felles energipolitikk, herunder bygging av en rekke atomkraftverk som i 1960-årene en gang vil få en samlet produksjonskapasitet på 1 milliard kilowatt. Det snakkes endog om å innføre en felles mynt i fellesmarkedet. Den praktiske gjennomføring av 6-maktsavtalens bestemmelser er i stor utstrekning overlatt faste fellesorganer, som i vidtrekkende spørsmål handler uavhengig av landenes parlamenter. Det er vel

å snu tingene på hodet

når norske parlamentarikere til Europarådet anklager De Seks for å splitte Europa og for manglende samarbeidsvilje. De norske parlamentarikere har neppe fattet rekkevidden av det samarbeide som De Seks har fått i stand, og må ha liten sans for proporsjoner, når de går ut fra at land som representerer to tredjeparter av Europas befolkning og økonomiske ressurser, på vesentlige punkter skal endre de samarbeidsformer som disse land finner mest hensiktsmessige, for å tilpasse dem til spesielle norske ønskemål. Norges Storting ville vel ikke en gang drømme om å delegere så store deler av sitt myndighetsområde til en internasjonal organisasjon til det som oppfattes som fellesskapets beste, som De Seks har vært villig til. Man kan reise spørsmålet om hvilke land som egentlig splitter Europa.

De øvrige OEEC-lands svar på det initiativ som ble tatt av De Seks var vantrøhet da ideene ble fremført, surhet og forsøk på splid da det ble klart at De Seks virkelig gikk inn for å forfølge ideene, og en anklage om ulovlig diskriminering da de første skritt til ideenes realisering ble tatt den 1. januar i år. Britenes forslag om et frihandelsområde hadde vel aldri kommet hvis britene ikke hadde fått kalde føtter av de konsekvenser for britisk næringsliv som kunne bli følgen av 6-maktsavtalen. Britenes motivering for et frihandelsområde var derfor vesensforskjellig fra de tanker om europeisk samling som ligger bak 6-maktsavtalen. Britene ville ha en

(Forts. side 16).

Skipsfartssamarbeidet i OEEC

Av vår skipsfartsmedarbeider

Bare et fåtall av de 18 land som tilknyttet OEEC, er typiske skipsfartsland. Enkelte land, som f. eks. Sveits og Østerrike, er praktisk talt uten handelsflåte og dekker nesten hele sitt sjøtransportbehov ved befraktning av utenlandske skip. Også flere av de andre medlemsland i OEEC er nettoimportører av skipsfartstjenester. Det ville derfor være rimelig å tro at det er betydelige interessemotsetninger mellom OEEC-landene innbyrdes i skipsfartspolitiske spørsmål: Nettoimportørene av skipsfartstjenester kunne tenkes å være interessert i at skipsfarten ble holdt utenfor liberaliseringsbestemmelsene for å kunne gi handelspolitisk beskyttelse til oppbygging av sin egen flåte.

Det praktiske skipsfartspolitiske samarbeid som er blitt etablert gjennom OEEC's Sjøtransportkomité, har bare i forsvinnende grad avdekket et slikt motsetningsforhold. Sjøtransportkomitéen har tvert imot i de 10 årene den har arbeidet, praktisk talt alltid kunnet fatte enstemmige vedtak, både i prinsipielle og praktiske saker.

Sjøtransportkomitéen er en av de mange faglige underkomitéer under OEEC. Dens første arbeidsoppgave var å påse at bestemmelsen om at 50 prosent av USA's leveranser under hjelpeprogrammet skulle fraktes med amerikanske skip, ble overholdt. Løsningen av denne oppgave har ikke voldt særlige vanskeligheter eller reist spørsmål av prinsipiell art, men har vært en av hovedårsakene til at komitéen må møte hver måned for å være å jour med skipningssituasjonene og gripe inn når dette er nødvendig. Etter hvert som omfanget av USA's leveranser under hjelpeprogrammet har avtatt, er denne oppgaven blitt mindre sentral enn tidligere.

Sjøtransportkomitéen er en fagkomité, og det er derfor skipsfartsspesialister fra de europeiske land som møter. Dette fagsamarbeidet kan også vise til flere nyttige resultater. Problemer i forbindelse med den sene ekspedisjon av skipene i havnene er utredet, og i den forbindelse er havneforholdene rundt i verden kartlagt. Komitéen følger nøye utviklingen på fraktmarkedet og henleder oppmerksomheten på forhold av særlig interesse for skipsfarten. Gjennom komitéens årsrapporter gis det hvert år en studie av tilbuds- og etterspørselssituasjonen for verdens skipsfart. Det er videre laget spesialundersøkelser for ny teknikk innen skipsfarten, fraktenes betydning for vareprisene o. l.

Nytten av å ha et skipsfartssamarbeid i faste former viste seg tydelig under Suez-krisen. Sjøtransportkomitéen deltok aktivt i allokeringen av oljeforsyningene under krisen, og bidro til å løse

transportoppgavene. Det reiste seg dessuten et meget sterkt krav innen OEEC om at USA måtte ta ut et stort antall skip fra sin reserveflåte for å motvirke knappheten på tonnasje for dry cargoskip. Sjøtransportkomitéen var imidlertid enstemmig av den oppfatning at tonnasjeknappheten var av høyst forbigående karakter, og at den seilende tonnasje ville være i stand til å dekke etterspørselen etter frakttjenester ved normale fraktrater allerede før de skip som eventuelt ville bli tatt ut av reserveflåten, kunne settes inn. Å ta skip ut av den opplagte reserveflåten ville også ha en rekke andre skadevirkninger som det ble redegjort nærmere for. Sjøtransportkomitéen fikk overbevist de øverste organer i OEEC om dette, og det ble derfor ikke rettet noen henstilling til USA om å ta skip ut av reserveflåten. Den utvikling som fulgte i månedene etter Suez-krisen med det voldsomme fraktfallet våren 1957, viste at Sjøtransportkomitéens vurdering av situasjonen hadde vært riktig.

Det var opprinnelig Sjøtransportkomitéens oppgave å utarbeide retningslinjer for liberalisering av handelen med skipsfartstjenester mellom medlemslandene i OEEC, samtidig som den skulle være et permanent, praktisk samarbeidsorgan for løsning av de mer spesielle problemer som kunne oppstå i det innbyrdes forhold mellom OEEC-landene ved gjennomføringen av disse prinsipielle retningslinjer.

Arbeidet med løsning av de politiske problemer i forbindelse med liberalisering av skipsfartstjenester består for en stor del i å overvåke at hvert enkelt land oppfyller sine plikter i henhold til liberaliseringskoden. Stort sett har de enkelte medlemsland lojalt oppfylt sine liberaliseringsplikter, og arbeidet med dette har derfor ikke reist alvorlige problemer. Det gis imidlertid enkelte unntak, hvorav Tyrkia er det langt alvorligste. Tyrkia har gjennom flere år vært fritatt for å oppfylle sine liberaliseringsforpliktelser på grunn av betalingsbalansevanskeligheter. Dette er i og for seg en kurant sak. For Tyrkias vedkommende er det imidlertid klart at landet har benyttet seg av denne situasjon til å bygge opp sin egen handelsflåte ved hjelp av diskriminering mot utenlandsk skipsfart.

Etterhvert som Sjøtransportkomitéen har løst de mer prinsipielle liberaliserings- og samarbeidsspørsmål som angår de innbyrdes forhold mellom OEEC-landene, og har brakt dette indre samarbeid inn i faste former, har det foregått en interessant forskyvning av komitéens arbeid. I stadig større grad har den blitt et organ for planlegging og koordinering av OEEC-landenes

skipsfartspolitik utad. I første rekke gjelder dette kampen mot flaggdiskriminering.

Flaggdiskriminering i skipsfarten omfatter alle statlige tiltak som begrenser befrakternes frie adgang til å velge de skip som billigst og mest effektivt kan løse transportoppgavene. Fra OEEC's side er det sagt klart fra at effektive og billige skipsfartstjenester bare kan oppnås hvis skip, uansett flagg, kan konkurrere fritt. Statsinnblanding på dette område må nødvendigvis føre til unødvendige ballastreiser og til uøkonomisk bruk av skipstonnasjen i verden, hvilket igjen nødvendigvis leder til høyere frakter og dermed økede varepriser. Dette er bakgrunnen for at det i OEEC's liberaliseringskode finnes følgende kategoriske erklæring:

«As the shipping policy of the Governments of the Member countries is based on the principle of free circulation of shipping in international trade in free and fair competition, it follows that the freedom of transactions and transfers in connection with maritime transport should not be hampered by measures in the field of exchange control, by legislative provisions in favour of the national flag, by arrangements made by governmental or semi-governmental organisations giving preferential treatment to national flag ships, by preferential shipping clauses in trade agreements, by the operation of import and export licensing systems so as to influence the flag of the carrying ship, or by discriminatory port regulations or taxation measures — the aim always being that liberal and competitive commercial and shipping practices and procedures should be followed in international trade and normal commercial considerations should alone determine the method and flag of shipment.»

Denne vest-europeiske enighet om en fri internasjonal skipsfart danner grunnlaget for et effektivt samarbeid mot diskriminerings tiltak utenfor Europa. Hovedarbeidet innen Sjøtransportkomitéen består derfor i dag av utveksling av opplysninger om diskriminerings tiltak i andre land og drøftelse av hvorledes de enkelte tilfelle best kan angripes. Det benyttes diplomatiske protestaksjoner hvor protestgrunnlaget og ofte innholdet i de vest-europeiske noter blir trykket opp i Sjøtransportkomitéen. Komitéen har forøvrig i den senere tid gått inn for at det under handels- og betalingsforhandlinger mellom vest-europeiske land og land utenfor Europa tas inn bestemmelser om ikke-diskriminering på skipsfartens område.

De tiltak som Sjøtransportkomitéen i hvert enkelt tilfelle finner mest formålstjenlige, blir deretter anbefalt OEEC-landene direkte. På denne måte skiller Sjøtransportkomitéen seg ut fra de andre vertikale komitéer under OEEC ved at den når det gjelder kampen mot flaggdiskriminering, er blitt mere av et politisk koordineringsorgan hvis anbefalinger av praktiske grunner ikke går veien om de høyere organer i OEEC, men direkte til medlemsregjeringene.

Etter siste verdenskrig har man sett en utpreget tendens til at rederier og industriselskaper har valgt å overflytte sine skip fra registrering i hjemlandet til registrering i de såkalte

«flags of convenience»-land (Panama, Liberia og Honduras) og utbygge sine flåter under disse flagg på grunn av de betydelige konkurransemessige fordeler man oppnår her sammenlignet med forholdene i hjemlandet. Det forhold at en stadig større del av verdensflåten, i dag nærmere 1/5, har slike konkurransemessige fortrinn fremfor den vest-europeiske flåte, reiser store problemer for rederinæringen i Vest-Europa med virkninger som forplanter seg i de enkelte lands økonomi. Sjøtransportkomitéen har utredet dette problemkompleks og pekt på de alvorlige konsekvenser Pan-Lib-Hon-skipsfarten har for skipsfartsnæringen og dermed for hele samfunnsøkonomien i de vest-europeiske landene.

USA står i en sentral stilling når det gjelder omfanget og utviklingen av både flaggdiskrimineringsproblemet og problemet «flags of convenience», og når det gjelder mulighetene for å løse disse problemer.

Allerede i 1930-årene slo USA inn på en skipsfartspolitik med betydelig direkte støtte til amerikanske rederier i form av subsidier og i form av «cargo preferences». Samtidig har USA i etterkrigstiden oppmuntret amerikanske rederier til å overføre skip til «flags of convenience» på visse betingelser. USA har derfor generelt sett betraktet registrering av amerikanske skip under bekvemmelighetsflagg med velvilje, noe som i avgjørende grad har hindret den effektive bekjempelse av denne utvikling.

Det er paradoksalt og forstemmende at USA som prinsipielt sterkt går inn for liberalisering av det internasjonale handelssamkvem, og som i praksis i stor utstrekning har tatt initiativet til og har ledet det arbeid som har vært gjort for å frigjøre handelen, fører en politikk som på skipsfartens område gjør det til et av de mest proteksjonistiske land i verden. Langt mere alvorlig enn virkningen av USA's skipsfartspolitik sett isolert er likevel de konsekvenser landets politikk har som et eksempel og som et påskudd for andre land til å slå inn på en proteksjonistisk skipsfartspolitik.

På denne bakgrunn er det naturlig at OEEC-landene i sine bestrebelser for å løse de internasjonale skipsfartsproblemer har sett det som en viktig oppgave å gjøre det klart for de amerikanske myndigheter hvilke alvorlige følger den amerikanske skipsfartspolitik direkte og indirekte har for Vest-Europas økonomi. Den viktigste begivenhet på dette område etter krigen var den store skipsfartspolitiske konferanse som ble holdt i Washington i juni 1959 mellom ni vest-europeiske land og USA. Her fikk regjeringene i OEEC-landene anledning til å legge frem sitt syn på de aktuelle internasjonale skipsfartsproblemer for de amerikanske myndigheter. De synspunkter som ble hevdet og det materiale som ble lagt frem fra OEEC-landenes side, var på forhånd forberedt og gjennomarbeidet av de vest-europeiske land i tilknytning til møter i Sjøtransportkomitéen.

Washington-konferansen førte ikke til noen konkrete, praktiske resultater, men det ble opp-

Det europeiske produktivitetsinstitutt

Av siviløkonom Petter Andr. Nordby

Det europeiske produktivitetsorgan (EPA) ble opprettet ved vedtak i OEEC's råd 24. mars 1953 og er således organisasjonsmessig en integrerende om enn selvstendig enhet i OEEC's organisasjonsapparat.

Spørsmålet om opprettelse av et produktivitetsorgan på inter-europeisk basis ble tatt opp av OEEC allerede i 1949, da en komité ble gitt i oppdrag nærmere å utrede konsekvensene av at Vest-Europa manglet et produktivetsprogram. En beveggrunn for dette tiltak var at Vest-Europa på en rekke felter lå etter i økonomisk utvikling, spesielt i forhold til USA.

Finansielt ble EPA's virksomhet gjort mulig ved at et bidrag fra USA på 100 millioner dollars ble stilt til disposisjon for produktivetsprogram i Europa, derav 2,5 million dollars til EPA direkte. I tillegg til dette beløp er det fra USA's side årlig gjennomsnittlig gitt et bidrag på ca. 1,5 million dollars. Videre bidrar medlemslandene for tiden med ca. Fr. frcs. 850 000 pr. år. Medlemslandenes bidrag har hittil vært bevilget for en tre-årsperiode ad gangen.

De midler som er stilt til EPA's disposisjon representerer tilsammen et fond, som det trekkes på år for år. EPA er således ikke avhengig av årlige bevilgninger, og denne finansieringsformen, dvs. bevilgninger til et bestemt opp- og regnskapsmessig å benytte seg av prosjektformen, dvs. bevilgninger til et bestemt oppdrag som kan være av lengre eller kortere varighet.

EPA er i dag sikret midler til sin årlige virksomhet frem til 30. juni 1960. Etter denne tid er

det bare midler i reserve for en eventuell avvikling av EPA, men spørsmålet om en fortsatt finansiering er forlengst tatt opp og vil bli avgjort i løpet av høsten 1959.

EPA's arbeidsprogram omfatter hva man kan kalle den operative del av OEEC's virksomhet, og allerede fra starten av har det vært søkt å gjøre det mulig at denne praktiske side av OEEC's virksomhet kan gjennomføres på en hurtig og effektiv måte og ikke være bundet av de mer formalistiske regler som gjelder for OEEC's øvrige virksomhet.

Likevel har EPA's organisasjonsform vist seg å være tungrodd, og organisasjonsapparatet har derfor undergått endringer fra tid til annen, uten at en ideell løsning kan sies å være funnet. I forbindelse med drøftelsene av den fortsatte finansiering av EPA er således organisasjonsformen et av de viktigste problemer som er tatt opp.

EPA's organisasjonsform er i dag i korthet følgende: OEEC's råd som det øverste organ godkjenner budsjett og årsprogram, mens ansvaret for gjennomføringen av årsprogrammet og godkjenning av prosjekter er delegert til et «Governing Body», som er sammensatt av representanter fra hvert av medlemslandene i OEEC. Governing Body's representanter blir utvalgt på grunnlag av personlige kvalifikasjoner, men de har samtidig fullmakt til å opptre på sitt lands vegne når det gjelder disposisjon av EPA's fond og godkjenning av prosjekter.

Til hjelp for Governing Body og sekretariatet

nådd enighet om en prinsipp-erklæring om en liberalistisk internasjonal skipsfartspolitik. Det var dessuten av stor betydning at de vest-europeiske land samlet kunne fremføre sine synspunkter overfor de amerikanske myndigheter. Det viktigste resultat av konferansen var kanskje den enighet som ble oppnådd om å etablere et permanent samarbeidsorgan for skipsfartssaker mellom Vest-Europa og USA. Dermed er grunnen lagt for fortsatte bestrebelser på å redusere de skadevirkninger USA's skipsfartspolitik har for Vest-Europa og for verden som helhet.

De erfaringer man har høstet i OEEC's Sjøtransportkomite, har i høy grad vist at det er behov for et fast organisert skipsfartsteknisk og -politisk samarbeid mellom de vest-europeiske land. De 10 år som er gått har gitt mange praktiske resultater både av det indre skipsfartssamarbeid mellom OEEC-landene og når det gjelder

koordinert opptreden utad for å motarbeide flaggdiskrimineringen. OEEC's fremtid er i dag uklar. Samarbeidet i Sjøtransportkomiteen har imidlertid skapt et så nært interessefellesskap på skipsfartens område at det er alminnelig enighet om at det bør og må fortsette i lignende former også i fremtiden. Det arbeides således allerede for å skape grunnlag for å fortsette dette samarbeid i et eventuelt fremtidig europeisk frihandelsområde.

Ikke noe land vil i høyere grad enn Norge være interessert i at det lykkes å finne effektive former for dette fremtidige skipsfartssamarbeid. Med 90 prosent av vår handelsflåte beskjeftiget i fart mellom utenlandske havner er hele vår skipsfartsnærings eksistens avhengig av at det gjennom et slikt internasjonalt samarbeid lykkes å begrense og eliminere flaggdiskrimineringen og sikre en fri internasjonal konkurranse om fraktene.

i EPA er det opprettet tre rådgivende organer, nemlig «Advisory Board», som består av representanter for interesserte internasjonale organisasjoner, «Productivity Committee», som består av representanter for de nasjonale produktivitetssentra, og «Committee for Applied Research», som består av representanter for de nasjonale forskningsinstitusjoner. Disse tre organer har bl. a. til oppgave å fremme forslag i forbindelse med EPA's årsprogrammer.

En produktivitetsbestrebelse må i siste instans i alminnelighet gi seg utslag ved tiltak i den enkelte bedrift eller i det enkelte firma, selv om initiativet til produktivitetsbestrebelsene ofte har sitt utgangspunkt annetsteds. Skal derfor en internasjonal organisasjon som EPA ha en mulighet for å nå det enkelte firma og den enkelte bedrift i sine produktivitetsbestrebelse, vil den være avhengig av en koordinerende instans i medlemslandene. Sentrum for de nasjonale produktivitetsbestrebelse er de nasjonale produktivitetssentra, og en rekke av disse var etablert allerede før EPA fikk sin start i 1953.

Samarbeidet med de nasjonale produktivitetssentra har for EPA bydd på atskillige vanskeligheter av flere grunner; først og fremst fordi produktivitetsproblemene er forskjellige og blir gitt et forskjellig innhold i de forskjellige land, og dernest fordi de enkelte lands produktivitetssentra er forskjellig organisert og med ulik mulighet og evne til å knytte kontakt med næringslivets organisasjoner og institusjoner.

Den virksomhet som EPA har utøvet hittil har derfor til dels som en følge av de bestående forhold vesentlig vært konsentrert om to hovedoppgaver, nemlig å være:

- a) En clearing-sentral for informasjon og faglig assistanse til de nasjonale produktivitetssentra som et supplement til disse institusjoners egne programmer.
- b) Et sentrum for studier og meningsutveksling om produktivitetsproblemer i samsvar med den utvikling som til enhver tid finner sted, det være seg problemer av økonomisk, teknologisk, sosial eller psykologisk art.

Med disse hovedoppgaver som utgangspunkt har EPA's årsprogram vært utarbeidet.

Det vil føre for langt å gi en detaljert orientering om de årsprogrammer som har vært satt i verk, hvis innhold naturlig også har endret seg fra år til annet. Stort sett kan man imidlertid si at programmene har omfattet følgende virksomhetsområder:

- a) Informasjon, bl. a. også teknisk informasjon og audio-visuelle hjelpemidler.
- b) Bedriftsorganisasjon og opplæring i administrasjon.
- c) Markedsføring.
- d) Fagforeningsprogrammer.
- e) Samarbeidsproblemer i næringslivet.
- f) Forskning av økonomisk natur.
- g) Teknisk forskning.
- h) Produktivitetmålinger.
- i) Programmer innenfor byggebransjen.

j) Automasjon.

k) Jordbruksprogrammer.

l) Spesielle programmer for underutviklede områder.

Selv om arbeidsområdene er mange og forskjellige, er det et begrenset antall typer av prosjekter som er tatt i bruk for å gjennomføre de forskjellige tiltak. Følgende prosjekttyper er de mest alminnelige:

a) Konferanser.

b) Seminarer og kurser.

c) Studier og forskningsoppdrag ved hjelp av spesialister.

d) Studieturer, vesentlig til USA.

e) Konsulent-assistanse til medlemslandene.

f) Demonstrasjonsprosjekter (spesielt i forbindelse med programmer for de underutviklede områder).

Dessuten utfører EPA's sekretariat et betydelig informativt arbeid i form av publikasjoner, ved hjelp av audio-visuelle hjelpemidler etc. Prosjektene finner sin opprinnelse ved forslag fra de nasjonale produktivitetssentra, fra sekretariatet eller fra en av OEEC's eller EPA's forskjellige komitéer.

Et kriterium ved valg av prosjekter er at de er i samsvar med de retningslinjer som år for år blir lagt til grunn for EPA's årsprogrammer. Mens prosjektforslagene tidligere ble behandlet et for et i løpet av budsjettåret, blir de nå gruppert og godkjent kapittel-vis ved en samlet behandling av årsprogrammet. Derved er det til en viss grad oppnådd en konsentrasjon av årsprogrammet, samtidig som behandlingsmåten i seg selv er mer rasjonell.

Tyngden i EPA's programmer er forskjøvet i løpet av EPA's levetid, selv om de opprinnelige fagområder i atskillig grad er bibeholdt. Mens første årsprogram var teknisk preget, er hovedvekten i de senere år lagt på problemer av administrativ art. Det ble også etter hvert klart at land med underutviklede områder trengte programmer av en helt spesiell karakter, og de siste par år har disse spesielle programmer fått en betydelig plass i EPA's virksomhet.

I dag er det særlig to trekk i Europas økonomi som vil bli av avgjørende betydning for EPA's fremtid og videre utvikling. Først og fremst den raske teknologiske utvikling, som har skapt opplæringsproblemer og arbeidskraftproblemer av en meget spesiell karakter. Dernest bestrebelsene i retning av et europeisk fellesmarked, det være seg mellom seks, syv eller flere land.

EPA's fremtidige organisasjon er derfor som nevnt igjen i støpeskjeen, og i betraktning av at OEEC's virksomhet for øvrig for tiden er i bakveie, er det grunn til å tro at den operative side ved OEEC's virksomhet vil bli viet større oppmerksomhet. I hvert fall er det sikkert at behovet for økt produktivitet i bedriftene vil bli større etter hvert som man må tilpasse seg den teknologiske utvikling og bestrebelsene i retning av en europeisk økonomisk integrasjon.

Lønnsteorien i støpeskjeen

Av cand. oecon. Lars Aarvåg

Økonomer av undertegnede's årgang vil erindre at fordelingslæren var et mystisk begrep, omtrent like metafysisk som sannsynlighetsregning. Når det gjelder lønnsfastsettelsen, forsto vi at lønnsfondsteorien ikke var brukbar, og at den jernhårde lønningslov var gått av mote. Isteden hadde vi fått en statisk likevektsteori basert på velkjente etterspørsels- og tilbudsfunksjoner og på de gamle kjære forutsetninger om «perfect mobility» og «perfect knowledge». Forstyrrende momenter som organisasjoner på arbeidsmarkedet, forhandlinger, streik og voldgift hørte hjemme i sosiallæren.

Dette er ikke sagt for å harsellere over studieordningen, for det var visst ikke stort mer den økonomiske vitenskap hadde å by på innenfor dette område. I etterkrigstiden er det imidlertid skjedd en rask utvikling som har kastet nytt lys over de forhold som bestemmer lønningene. Imidlertid kan man ikke egentlig si at utviklingen har ført til noen avklaring, tvertimot. La oss se på de forskjellige grener av lønns litteraturen:

- 1) Mikroøkonomisk lønnsteori — opererer stadig med statiske tilbuds- og etterspørselskurver.
- 2) Makroøkonomisk lønnsteori — tar sikte på å analysere sammenhengen mellom det allminnelige lønnsnivå og andre makroøkonomiske størrelser.
- 3) Strukturelle analyser — legger vekt på betydningen av de relative lønninger og hvordan de bestemmes.
- 4) «Labor economics» — en beskrivende del av litteraturen som tar for seg de konkrete forhold på arbeidsmarkedet til detaljert gjennomgåelse.
- 5) Forhandlingsteori — et forsøk på å bestemme forløpet og resultatet av lønnsforhandlingene.

Det er vel i USA at man finner de fleste nyere bidrag til belysning av disse spørsmål. Amerikanerne har også gjort et forsøk på å bygge bro over de forskjellige synspunkter, f. eks. i et verk som utkom i 1957 under titelen «New Concepts in Wage Determination». Samme år ble det også utgitt et annet samleverk om lønnsproblemene, «The Theory of Wage Determination», som inneholder foredrag og referat fra en konferanse i International Economic Association i 1954. Disse to bøker gir en allsidig belysning av problemene, men ingen av dem leder til en sammenfatning i form av en samlet oversikt eller en modernisert teori. Følgelig er vi i dag i besittelse av flere lønnsteorier enn noensinne.

Til dels har det også oppstått skarpe motsetninger mellom de forskjellige forfattere. I American Economic Review 1946 og 1947 tørnet R. A. Lester og F. Machlup sammen i en heftig diskusjon om grenseproduktivitetsteoriens betydning. Lester konstaterte at grenselæren stemte dårlig overens med de konkrete observasjoner han kunne gjøre av bedriftsledernes handlemåte. Gjennom en enquete i 1945 som omfattet 58 bedrifter fant han at sammenhengen mellom lønn og sysselsetting var meget tvilsom. Bedriftslederne mente at avsetningsforholdene var av dominerende betydning, og at den faktiske sysselsettingsgrad i bedriften var lavere enn den optimale. Lester trakk følgende konklusjoner av sin undersøkelse:

- 1) Bedriftslederne er først og fremst opptatt av hvordan de skal skaffe avsetning for et optimalt produksjonsvolum.
- 2) Tilpasning til endringer i de relative kostnader gjennom substitusjon eller partielle faktorvariasjoner er av uvesentlig betydning.
- 3) En beregning av arbeidets grenseproduktivitet og grensekostnadene blir så usikker at den ikke kan legges til grunn for bedriftslederens disposisjoner.

Grenselæren kunne derfor etter hans mening ikke forklare hvordan lønn og sysselsetting blir bestemt.

Machlup forsvarte grenselæren og hevdet at den har sin gyldighet selv om man må bygge på subjektive vurderinger, usikre kalkyler og forventninger om den fremtidige utvikling. Det har videre alltid vært meningen at grenseproduktivitetskurvens variasjonsområde er meget begrenset, og når den vanligvis tegnes opp i full lengde på tavlen, er det bare for at de bakerste i klassen skal kunne se.

Selvsagt har Machlup rett i at grenselæren ikke er avlivet, men det har heller ikke Lester sagt. Det han hevdet, var at den marginelle tilpasning var mindre vesentlig for fastsettelsen av lønn og sysselsetting. Og når man tar for seg en mindre vesentlig relasjon og ser helt eller delvis bort fra de viktigere faktorer, er det små sjanser for å komme frem til en tilfredsstillende teori.

Et av de få bidrag til teorien som foreligger fra arbeidsgiverne selv, er en artikkel av *Leiland Hazard* i den nevnte oversiktsbok «New Concepts in Wage Determination». Hazard sier at klassikernes «økonomiske mann» ville ha vært ubrukelig som leder av en moderne bedrift. Statistiske grensebetraktninger kombinert med profittmaksimalisering nytter ikke i en dynamisk verden.

Bedriftsledelsen må konsentrere seg om tekniske fremskritt og rasjonalisering på den indre front, salg og omsetning på den ytre. Hans vurdering bekrefter således de resultater som Lester kom frem til med hensyn til salgsarbeidet, og bringer dessuten inn rasjonaliseringsarbeidet som et viktig moment.

Vi kan vel si at statisk teori som regel er karakterisert av forutsetningen om konstant teknikk. I en momentan tilpasning er dette en nærliggende forutsetning, men ikke hvis man skal forklare et faktisk hendingsforløp over en viss tid. For er det noe vi kan være sikre på, så er det at teknikken ikke står stille. Hvis vi skal operere med grenseproduktivitetskurver, må vi derfor ta i betraktning de positive skift i kurven som blir resultatet av de tekniske fremskritt. Og disse skift er det nesten ingen grense for mens den marginelle tilpasning er meget snever, ifølge grenselærens forsvarer Machlup.

Det har vært pekt på at substitusjon av produksjonsfaktorer ikke kan gjennomføres i en håndvending, og at grenselæren egentlig har sin gyldighet bare i det lange løp. At en statisk teori bare har sin gyldighet i det lange løp, lyder unektelig litt forbausende. Av ovenstående fremgår det tvertimot at det er nettopp det den ikke har.

En ting er imidlertid å kritisere, en annen ting å sette noe nytt istedenfor det man forkaster. Lester har samlet inn interessante opplysninger om hvordan lønningene blir fastsatt, men det har ikke ledet til noen ny teori. Han gir en fylldig beskrivelse av arbeidsgivernes lønnspolitikk på basis av en undersøkelse i 1946 som omfattet 107 bedrifter, i publikasjonen «Company Wage Policies». Det mest fremtredende trekk er utvilsomt de relative lønningers store betydning. På basis av tilgjengelig statistikk trekkes sammenligninger mellom lønningene i forskjellige yrker, bedrifter, bransjer og distrikter. Selv om det ikke er fastsatt bestemte relasjoner, synes det rent faktisk å ha oppstått et fint nett av usynlige tråder som binder de forskjellige lønnsatser sammen.

Også andre forfattere har undersøkt disse forhold, og det er kanskje nettopp når det gjelder lønnsstrukturen at lønnsliteraturen har fått sin største tilvekst. I de to omtalte oversiktsbøker finner man f. eks. artikler om disse spørsmål av bl. a. *Clark Kerr, L. G. Reynolds, John T. Dunlop, E. Robert Livernash* og *Arthur M. Ross*. Videre har det utviklet seg nye systemer for å fastsette lønnsatsene og dermed de relative lønninger, slik som arbeidsvurdering, personvurdering m.m.

Til en viss grad kan det være berettiget å behandle disse strukturelle spørsmål isolert, men man får ikke på denne måte noe fyldestgjørende svar på hvordan lønningene bestemmes. Teoretisk kan man konstruere en modell som vil gi uavbrutt lønnsøkning, f. eks. fordi alle vil ligge over gjennomsnittet. Dette ville imidlertid være å

tilsidesette alle hensyn til bedriftenes lønnsomhet.

Dunlop har i et festskrift for *Alvin Hansen*¹⁾ skrevet en artikkel under titelen «Productivity and The Wage Structure». Her har han satt de strukturelle spørsmål i relasjon til to sentrale økonomiske faktorer: produktiviteten og behovet for arbeidskraft. Dunlop mener at lønsmottagerne erfaringsmessig får en viss andel i produktivitetsøkningen og antar derfor at industribransjer med relativt høy produktivitetsøkning også har en relativt sterk lønnsøkning. Videre går han ut fra at industrier i ekspansjon må ha høye lønninger for å trekke til seg arbeidskraft. Disse to faktorer skaper endringer i de relative lønninger på tross av den stivhet som gjør seg gjeldende i lønnsstrukturen.

Det er mye som taler for at Dunlop her har truffet spikeren på hodet. Om vi nå ser på de fem punkter foran, skulle vi kunne ane en sammenstilling av pkt. 1) og 3) på basis av Dunlops opplegg. Derimot ser det smått ut med hensyn til de øvrige grupper. «Labor Economics» kan vi formodentlig skille ut som en beskrivende analyse som ikke kan rommes i en teoretisk modell. Forhandlingsteoriene og makroøkonomikken er derimot teoretiske nok, men foreløpig på atskilte veier.

Det må nevnes at *Leif Johansen* har utformet en modell som minner litt om Dunlops opplegg²⁾. Johansen forutsetter at lønnsøkninger er bestemt av forskjellen mellom etterspørsel etter og tilbud av arbeidskraft, og videre av lønnsforskjellen på vedkommende sektor og gjennomsnittet. Produktiviteten kommer imidlertid ikke inn i denne relasjon. Videre antas etterspørselen etter arbeidskraft å være bestemt av grenseproduktiviteten, som påvirkes i positiv retning ved produktivetsforbedringen. Her vil en produktivitetsøkning påvirke lønningene via øket etterspørsel etter arbeidskraft, mens Dunlop antar at vi har en direkte sammenheng. Det siste er sannsynligvis riktig i de tilfelle hvor det arbeides i akkord, og arbeidsmetodene endres som følge av den nye teknikk.

1) «Essays in honor of Alvin Hansen», N.Y. 1948.

2) Review of Economic Studies, Febr. 1958: «Theory of Interindustrial Wage Differentials».

Statsøkonomisk Forening

På foreningens møte 16. november vil direktør Anders Frihagen holde foredrag om forslaget til ny banklov. Møtet holdes i Oslo Handelsstands Forening og begynner kl. 19,30.

HAR DU LEST?

**Leif Johansen
og Frisch
i Econometrica**

I *Econometrica*'s aprilnummer er det et sterkt norsk innslag. *Leif Johansen* behandler økonomiske vekstmodeller som gir en syntese av de synspunkter som ligger til grunn for modeller med faste produksjonskoeffisienter og modeller som tillater substitusjon mellom innsatsfaktorene. *Kagnar Frisch* presenterer stoff som til dels vil være kjent fra før av norske sosialøkonomer. Hans artikkel er «a streamlining and extention» av ekskurs 18 i «Notatene», med hovedvekten på utledningen av alle direkte elastisiteter og krysselastisiteter for etterspørselen i en modell med mange sektorer. Artikkelen har et appendiks om valghandlings-teoretiske grunnspørsmål. Det er grunn til å tro at dette appendiks vil rydde godt opp i diskusjonen av valghandlingsaksomatiske spørsmål.

Enhver ledelse blir daglig stilt overfor spørsmål hvor det må treffes en beslutning på grunnlag av forventninger om den fremtidige utvikling. Forventningene vil alltid være mer eller mindre usikre og kan ha både økonomiske og psykologiske relasjoner. Professor *Dag Coward* har i *Bedriftsøkonomen* nr. 7 tatt opp noen av de problemer som ledelsen står overfor, i artikkelen «Betraktninger om forventning og usikkerhet». Han gjennomgår de forskjellige former og grader av usikkerhet og peker på hvilke muligheter man har for å måle eller foreta en rasjonell kvantitativ fiksering av forventede størrelser. For bedriftsledelsen vil det være av betydning å finne frem til analysemetoder som er praktisk anvendelige. Professor Coward peker på de muligheter som foreligger ved å stille opp modeller, og beskriver nærmere en forenklet analyse av usikkerhetssituasjonen gjennom undersøkelser av virkningene av avvik fra bestemte normverdier.

**Forventning
og
usikkerhet**

**Statistikk
og
politikk**

I det tyske tidsskriftet «Allgemeines Statistisches Archiv», hefte 1, 1959, skriver dr. *Walter Maier* om «Bruk og misbruk av statistikk i politikken». Forfatteren hevder at det ofte er en klar tilknytning mellom statistikk og praktisk politikk; og at selv statistikk som synes å være av ikke-politisk karakter, vil være influert av det rådende «politiske klima». Det siste skyldes, sier Maier, at selv om «erkjennelse og vurdering er uavhengige mentale aktiviteter, så er de ikke tilstrekkelig uavhengige til at det kan trekkes noen skarp skillelinje». Forfatteren konkluderer med å si at statistikeren må være så meget av en politiker at han kan bedømme om en bestemt statistisk sammenheng er «ekte», eller om den hører hjemme under betegnelsen «strukturromantikk».

I tidsskriftet «Operations Research», mars/april 1959, utgitt av Operations Research Society of America, skriver *G. R. Lindsay* om «Statistical data useful for the operation of a baseball team». Baseball er riktignok ingen folkesport her i landet, men det er mulig at vårt landslag i fotball kan gå bedre tider i møte hvis den nåværende rikstrener skiftes ut med en operasjonsanalyse-ekspert. Det framgår nemlig av artikkelen at det springende punkt er å maksimere funksjonen

$$\sum_s P(< r) + \frac{1}{2} \sum_s P(r)$$

**Analytisk
ballspill**

Valg i Frederiksgate

Man kan av og til lese mer eller mindre utilslørrede antydninger i pressen om at det hersker en politisk ensidighet blant studentene i Frederiksgate, at det skulle være en politisk ideologi som dominerer på bekostning av andre. Opprinnelig ble vel derfor prøvevalgene i Frederiksgate holdt for å vise et noe sanmere bilde av situasjonen enn enkelte mante frem. For dem som ønsker å se noenlunde upartisk på problemet, har vel også avstemningsresultatene

vist at den politiske sammensetning blant studentene ikke er så ensartet som enkelte vil ha det til.

Vi bringer nedenfor resultatene fra de 4 siste valg. Det viktigste resultat fra siste avstemning er vel at Høyre oppnådde flest stemmer. Det er første gang at noe parti har distansert Arbeiderpartiet. Dessuten deltok flere i avstemningen enn ved de to siste valg, noe som kan gi en pekepinn om at tilgangen til studiet er for oppadgående.

	1953	1955	1957	1959
Arbeiderpartiet	39	13	18	18
Venstre	27	13	6	9
Høyre	23	11	10	19
Kommunistpartiet	5	2	1	2
Senterpartiet	1	0	0	1
Kristelig Folkeparti	1	0	2	0
Norges sosialdemokratiske parti	0	0	1	0
Frie folkevalgte	0	1	0	1
Borgelig fellesliste	0	0	1	0
Blanke	2	0	0	1
Total	98	40	39	51

Fest for nye studenter

Materielt holdt festen et høyt nivå, noe vi på nytt kan takke våre kvinnelige medstudenter for. Jeg håper ikke jeg blir beskyldt for bakholdsangrep når jeg hevder at uansett hva de måtte bedrive det til i faget, lage mat kan de.

Talene var få. Formannen i Samfunnet, Egil Bakke, holdt en munter og god tale som han i ikke liten grad ga sin sjarmerende kone æren for. Forøvrig var formannen den eneste kandidat på festen.

En av de nye studentene, Arne Sørli, takket for maten. Hans friske tale får vi ta som et uttrykk for at

han ikke direkte sjikanerte pølsene, selv om han ikke kom før middagen nesten var over.

Forøvrig hadde festkomiteen glemt Samfunnets sangbok, og da det begynner å tynnes ut i rekkene blant de eldre studenter, ble det sunget lite ved bordet og svingingen med seidelen var minimal.

Men ellers hjalp nok de eldre studenter til å spre kunnskap om livet blant økonomer, og alle så ut til å hygge seg, kanskje især de ikke-økonomer som var blitt lokket til festen ved at den var gratis for nye studenter, og det eneste kriterium på det var jo nettopp at man var ukjent.

Det er i disse dager tatt skritt til å danne et økonomisk forum som gir rike løfter for fremtiden. Nedenfor følger stiftelsesprotokollen til det nydannede selskap.

Det Historisk-Økonomiske Selskab.

Lørdag aften, klokken 18.05, den 26. september 1959 møttes en gruppe på 6 økonomer — etter felles tilskyndelse — for å danne et nytt selskap til fremme av de historisk-økonomiske videnskaper.

Til møtedirigent og referent ble valgt Dag Olsen.

Etter lengre diskusjon samlet man seg om navnet Det Historisk-Økonomiske Selskab. Klokken var da 18.25.

Det ble ennvidere besluttet nedsatt et utvalg med det mandat å utarbeide selskapets vedtekter.

Klokken 19.00 ble selskapet enstemmig erklært for stiftet og dets skål utbrakt.

Eivind Bjøntegård, Kjell Fiskvik, Odd Høkedal, Dag Olsen, Per Polden, Helge Rishaug.

*

Fra statuttene sakser vi enkelte paragrafer:

§ 1 Formål:

Selskapet søker å fremme de historisk-økonomiske videnskaper. Det står fritt og uavhengig, ubundet av særinteresser i politikk og ideologi.

§ 2 Medlemmer:

Selskapet består av alminnelige medlemmer og fortjente medlemmer. De alminnelige medlemmer foreslås av minst 2 av Rådets medlemmer. De vøteres inn ved åpen avstemning og alminnelig flertall blant rådsmedlemmene. De fortjente medlemmer danner selskapets råd som skal ha minimum 6 medlemmer. (jfr. § 3 om Rådet.) Stifterne utgjør de første fortjente medlemmer.

I § 3 om rådet heter det at rådet velger de fortjente medlemmer etter anbefaling fra minst 2 av rådsmedlemmene. Det er åpen votering, og det er nødvendig med 2/3 flertall for å bli innvotert.

§ 4 Økonomi:

Etter Rådets enstemmige beslutning kan en moderat kontingent pålegges alle medlemmer. Donasjoner mottas.

§ 6. Stiftelsesdagen:

Stiftelsesdagen bør høytideligholdes.

Sosialpolitisk alternativ

Sosial velferd — eller velferdsstat? Sosialpolitikens mål og midler. Studieselskapet Samfunn og Næringsliv, Skriftserie for studier og debatt, Nr. 1, 1959 (109 sider).

Det har vært langt mellom innleggene i den sosialpolitiske idédebatten her hjemme etter krigen, noe som vel de fleste har tolket som enighet om de store linjer. Men kanskje ikke enigheten har vært så fullstendig likevel. I hvertfall kaster nå Studieselskapet Samfunn og Næringsliv med denne lille boka inn et syn som tydelig tar sikte på å blåse liv i debatten og om mulig få endret den sosialpolitiske utviklingen. Det har latt en studiegruppe, ut fra en idéskisse framsatt av stortingsmann Ole Bergesen, utarbeide et alternativt sosialpolitisk program. Programmet, som er ført i pennen av magister Hjalmar Hegge, er sammen med en rekke diskusjonsinnlegg gjengitt i boka.

At studiegruppen er uenig i utviklingen skulle gå tydelig fram av dette sitatet (s. 76):

«Og mens de politiske partier overgår hverandre i «sosiale» gaver og tiltak, nærmer vi oss på denne vei skritt for skritt det totalitære statsformynderskap: kollektivsamfunnet. Samtidig da som de virkelige nødstilte minoritetsgruppers stilling ikke er blitt bedre ved denne utvikling, men — som vi har sett — relativt sett meget verre. Det er ikke for intet at de totalitære samfunnssystemer til en hver tid har fremhevet seg ved omfattende sosialtiltak overfor de store befolkningsgrupper (i overensstemmelse med de herskendes ønske om å sikre sin politiske makt), mens de nødstilte minoritetsgrupper (helt i pakt med de samme systemers syn på det enkelte menneskes verd) har vært helt igjennom umenneskelig behandlet (Nazi-Tyskland og Sovjet-Russ-

land fremtrer her som meget avslørende eksempler på en slik «sosialpolitikk» i vår tid).

Men en utvikling i denne retning kan vi også bare unngå i den grad vi nettopp besinner oss på sosialpolitikens etiske grunnlag og dens forankring i det kristne-humanistiske menneskes egenverd og ukrenkelighet, dets frihet og ansvar. Av dette følger da også bestemte prinsipper og retningslinjer med hensyn til de sosiale områder og sosialpolitikken.»

Som man ser tar boka et klart formulert politisk standpunkt som griper langt videre enn til bare sosialsektoren. Det ofres atskillig plass for å påvise paralleller mellom vår hjemlige sosialpolitikk og marxistisk materialisme, ja endog nazistiske og kommunistiske utryddelsesleire blir trukket inn i bildet for å gjøre det klart for leseren hvilken veg utviklingen går. Enkelte vil trolig finne at forfatterne her skyter noe over målet. Hvorvidt det *nødvendigvis* går en klar linje fra det kristne-humanistiske livssyn og fram til en rekke av de praktiske politiske reformer som gruppen foreslår, f. eks. lavere skatter og subsidier, er jeg ikke skriftlærd nok til å uttale meg om. Men jeg har mine tvil.

Når det gjelder de mer sosialpolitiske aspekter, tar forfatterne utgangspunkt i at mennesket i sitt vesen ikke er et deterministisk produkt av arv og miljø, men et selvstendig åndsvesen som i det normale menneskelige livsløp derfor også har ansvar for sin egen livsførsel og sine handlinger. De mener derfor at det ikke kan være noen oppgave for sosialpolitikken å gripe inn i det normale livsløp, da dette innebærer en krenkelse av den enkeltes ansvar for sin egen livsførsel. Som det nødstilte mennesket har en rett til å bli hjulpet til en menneskeverdig sta-

tus, så har det normale menneske ut fra det samme kristne-humanistiske syn en rett til å få bære sitt ansvar selv.

Det er neppe mulig i et ordnet samfunn å ta noe annet standpunkt enn at det normale, voksne menneske har ansvaret for sin handlinger. Det må f. eks. gjelde ved bedømmelsen av lovbrudd. Jeg kan imidlertid ikke følge studiegruppen i dens resonnement når den suverent skyver til side faktorene arv og miljø. Men den driver heldigvis ikke sitt strenge ansvarsprinsipp lenger enn at den likevel avgir en kategorisk uttalelse om at de nødstilte har rett til hjelp fra samfunnet. For de nødstilte som mottar hjelpen er det jo hyggelig at dette moderne syn på sosialpolitikken opprettholdes, slik at almisse- og forsorgspreget ikke kommer tilbake igjen.

Som definisjon på sosialpolitikens egentlige område skiller forfatterne mellom to typer sosiale vanskeligheter. Til de *påregnelige* trangstilfeller hører de vanlige vanskeligheter som et menneske møter i livet, slik som småsykdommer, at man skal sette bo, at man får forsørgelsesbyrde, at man i en viss alder blir mindre arbeidsdyktig osv. Til de *upåregnelige* vanskeligheter hører f. eks. dødsulykke eller invaliditet, uvanlige og store sykdommer osv.

De påregnelige vanskeligheter bør etter forfatternes mening prinsipielt dekkes ved personlig sparing eller forsikring. Dette er motivert i det sosial-etiske prinsipp at den enkelte normalt bærer ansvaret for sin egen livsførsel og sine nærmeste som han har forpliktet seg til å forsørge, og at han gis friheten til selv å finne den dekningsmåte og dekningsgrad som han er best tjent med i sitt tilfelle. Også en del av de upåregnelige vanskeligheter kan møtes ved risikofordeling gjennom forsikrings-systemet, men hovedprinsippet må være at fellesskapet plikter å tre støttende til ved tiltak på det offentlige plan.

På denne bakgrunn har så studiegruppen lagt fram en rekke forslag til endringer i vårt trygdesystem. Det foreslås bl. a. en alminnelig forsikvning fra obligatoriske til frivillige dekningsordninger og en viss overgang fra utlikningssystemet til kapitaldekningssystemet. Matvare-subsidiene foreslås opphevd som sosialpolitisk tiltak, den offentlige

boligstøtte innskrenkes til å gjelde behovsprøvd lånegaranti og husleierabatt til vanskeligstilte flerbarnsfamilier. Barnetrygden avvikes mot utvidet klassefradrag ved statsskattelettingen og «negativ skatt» ved lave inntekter. Sesongarbeidsledigheten utskilles fra arbeidsløshetstrygdens dekningsområde, og samtidig utvides trygdens omfang og ytelser for struktur- og konjunkturledighet.

Som man ser innebærer forslagene til dels betydelige endringer fra dagens system. Det studiegruppen her gjør seg til talsmann for, har vel hele tiden vært nærværende i politikken, men det er ikke kommet særlig sterkt i forgrunnen i noe parti-program. Det nye ligger først og fremst i at det nå presenteres i så kompakt og utfordrende form. Og det må vel også kunne føyes til at det gjøres meget bestemte forutsetninger om samfunnsmedlemmenes forsikringsbevissthet og spare-rate.

Forfatterne går voldsomt til felts mot det syn at inntektsutjevning hører inn under sosialpolitikken område. Desto merkeligere er det

å se hvor stor plass det ofres på subsidiering av matvarer og boliger. Men når de først begir seg inn på så sentrale områder i den alminnelige økonomiske politikken kunne en ha ventet en langt grundigere argumentering enn den som nå er gitt. Hva som ligger i opphevelse av matvaresubsidiene «som sosialpolitiske tiltak», er f. eks. uklart.

Bak det tilsynelatende kompliserte forslag til ny arbeidsløshetstrygd ligger formodentlig rett og slett en kraftig utvidelse av karenstiden.

Gruppen understreker at den økonomiske behovsprøving i vårt trygdesystem bør oppheves. Men så vidt jeg forstår innebærer forslaget om barnetrygden at den skal legges om til behovsprøvd stønad. Hvorvidt det kalles negativ skatt eller stønad spiller jo mindre rolle.

Men da forfatterne understreker at de praktiske forslagene ikke er ferdig utformet ennå, får en nærmere vurdering av dem utstå. Bak bokas ofte krasse formuleringer kan en skimte følgende enkle budskap: Velferdsstaten er gått for langt i sine inntektsoverføringer.

Det fører på den ene side til unødige høye skatter og på den annen side til kravmentalitet eller umyndighet når det gjelder den enkelte borgers muligheter til å løse sine problemer. Det offentlige dominerer feltet for sterkt og legger derved en lamme hånd over det sosiale initiativ som ellers ville bli vist.

Det er forfatterens fortjeneste at de tvinger oss til å tenke gjennom på ny det sosialpolitiske systemet vi har i dag. Om vi setter tilstrekkelige ressurser inn på de forskjellige felter av den sosiale sektor, og om vi har funnet fram til det riktige omfang og de mest hensiktsmessige prinsipper for inntektsoverføringer til de grupper som har behov for det. Noen og hver av oss har vel våre forslag til reformer i så måte, enten vi betrakter velferdsstaten som en verdig målsetting eller som en dystre skjebne. — Hvis boka likevel ikke makter å stimulere debatten på dette feltet, vil nok en vesentlig del av forklaringen bli å finne i den utfordrende form forfatterne har valgt.

Finn Molvig.

OEEC

avtale om handel og betalinger og ikke noe særlig utover det. Britene har vel neppe noen gang i sine hjerter ønsket en europeisk integrasjon av det omfang som de kontinentale land går inn for. Det er forøvrig et spørsmål om et begrenset økonomisk samarbeide i Europa i formen av et frihandelsområde som ikke omfatter alle sider av landenes økonomiske virksomhet, vil være gjennomførbart i praksis. De Seks, og da særlig Frankrike, næret alvorlig tvil og trakk frem en rekke teknisk økonomiske vansker som er forbundet med et frihandelsområde, men det er vel først og fremst mangelen på en politisk målsetting for et frihandelsområde som spesielt Frankrike ikke har funnet tilfredsstillende. Hvilke idéer har så landene om Europas fremtidige samling og hvilken rolle vil OEEC komme til å spille?

Enhver organisasjon er levedyktig så lenge dens medlemmer har bestemte interesser å ivareta gjennom den og stort sett er enige om hovedmålene for dens virksomhet, og såfremt organisasjonen er i besittelse av et kvalifisert mannskap som kan tilrettelegge arbeidet. Gjennomføringen av 6 - m a k t s a v t a l e n vil sannsynligvis gå sin gang hva som enn måtte skje med OEEC. De siste års begivenheter og angrep på De Seks har sveiset dem sammen. Det ser ut til at det er skjedd en mental forandring i menigmanns innstilling

til Europa-tanken i de 6 land, og at ønsket om en nærmere sammenknytning av de europeiske land stikker dypere og er noe mer omfattende enn det store antall forretningsmessige samarbeidsavtaler som allerede er inngått mellom de seks lands næringsgrener. Det er naturlig for De Seks å se sin egen organisasjon som det rette forum hvor økonomisk-politiske spørsmål skal drøftes, og i henhold til sin traktat er de forpliktet til å fremlegge sine saker der.

En fornyelse av OEEC

kan bli resultatet av De Syvs forsøk på å organisere seg i formen av et forbund for å løse sine markedsproblemer og tjene et mulig oppriktig ønske om en nærmere «assosiasjon» mellom alle de europeiske land. Frankrike har i denne forbindelse sagt klart fra at en assosiasjon mellom De Seks og De Syv ikke bare skal begrenses til å bli enige om felles regler for hvordan landene skal selge og kjøpe varer og tjenester. Motivene for det franske standpunkt er mange. Fellesmarkedsavtalen er sluttresultatet av en tautrekning mellom de 6 medlemmene om fordeler som øynes og motytelser som må gis. Hvis andre utenforstående land skal bryte inn i dette avtalekompleks og høste en del av de fordeler som De Seks tror vil bli resultatet, forskyves den balanse som er nådd i gjensidige ytelser. Franskmennene vil for sin del således ha sikkerhet for å beholde den beskyttelse som er oppnådd for visse franske

Samfunnets høstkurs

Sosialøkonomisk Samfunns høstkurs 1959 er fastsatt til dagene 29.—31. oktober. Kurset vil bli holdt i Den gyldne sal i Ingeniørenes Hus.

I motsetning til fjorårets høstkonferanse er høstens kurs åpent bare for medlemmer av Samfunnet.

Forelesningene og diskusjonen vil alle tre dager dreie seg om forskjellige investeringsproblemer.

Sosialøkonomen har hatt en samtale med formannen i Sosialøkonomisk Samfunn, Egil Bakke, og bedt ham fortelle litt om programmet for kurset.

— Enkelte poster på programmet er ennå ikke helt fastlagt, men det aller meste skulle være i orden, sier Bakke. Første dag håper vi å kunne åpne med et foredrag av professor Trygve Haavelmo med omtrent denne tittel: «Hvorfor investerer bedriftene?». Deretter vil det bli et foredrag om bedriftenes egne motiveringer for å investere. Vi vet ennå ikke hvem som vil gi denne oversikten, men har visse planer om et besøk fra Danmark. Videre vil forskningsstipendiat Hans Heli holde følgende foredrag: «Hvem bestemmer investeringene i Norge?».

Andre dagen vil universitetsstipendiat Hans J. Kreyberg forelese om kortsiktige virkninger av investeringene med eksempel i elektroprogrammering. Konsulent Juul Bjerke vil holde et foredrag om investeringenes virkninger på nasjonalproduktet. Det vil dessuten bli en ekskursjon til Statistisk Sentralbyrå for å se på DEUCE, den nye databehandlingsmaskinen.

Siste dagen vil bli viet problemer i forbindelse med avveining av investeringsalternativer. Vi håper å få en gjest fra Sverige til å gjøre rede for investeringskriterier i den svenske langtidsplanen, og deretter et foredrag over emnet: «Hvor bør vi investere?». Etter lunsj vil formiddagens foredragsholdere og en del representanter for forskjellige næringsgrener delta i en rundbordsdebatt om hvor vi bør investere.

De to første dagene vil det bli avsatt tid til diskusjoner om de tema som blir behandlet i foredragene.

— Kurset blir altså forholdsvis universitetspreget?

— Ja, det kan man kanskje si. Et navn som ofte er blitt brukt er «etterutdanningskurs». Jeg vet ikke

om det er den rette betegnelse, men vi har i allefall sett det slik at ett av hovedformålene med kurset må være å friske opp den måte å resonnerere på som vi kjenner fra universitetet. Det blir med andre ord først og fremst et faglig kurs. Men dette utelukker selvsagt ikke de politiske vurderinger, og diskusjonene kommer sikkert til å bli farget av det.

— Og hvor stor deltakelse regner dere med?

— Vel, det er ikke godt å si. Det er fra mange hold blitt understreket at behovet for denne slags kurs er meget stort. I den salen vi har leid kan vi ta imot ca. 60 deltakere. Men vi har jo nesten ingen konkrete holdepunkter når vi skal vurdere interessen for dette spesielle kurset. Jeg håper at opplegget vil vekke interesse hos mange.

Vi tror forresten at valget av kurslokale vil falle i de flestes smak. Det er jo nemlig ganske viktig for at det skal danne seg et hyggelig miljø de tre kursdagene.

— Til slutt, hva vil kurset koste?

— For deltakerne vil det koste noe mellom 20 og 30 kroner. Selv med maksimal deltakelse betyr dette at Sosialøkonomisk Samfunn vil måtte bevilge penger til arrangementet. Helt nøyaktig hvor mye vil vi faktisk ikke vite før kurset nesten er i gang.

næringsgrener, og at andre land engasjerer seg økonomisk og politisk i utbyggingen av det franske samveldet. Videre har innflytelsesrike politiske kretser på kontinentet sin bestemte oppfatning av hvor Europa bør stå i den politiske maktbalanse mellom Øst og Vest og i forholdet til underutviklede land, og ser Fellesmarkedet som et ledd og virkemiddel i denne sammenheng. En assosiasjon mellom De Seks og De Syv forutsetter at De Syv for en stor del tiltrer denne oppfatning og tar de praktiske konsekvenser av den.

Av avgjørende betydning for europeisk samexistens blir derfor De Syvs vilje til å skrive under på 6-maktslandenes oppfatning av Europas rolle, og hvor langt parlamentene i de syv land, når det kommer til praktisk politiske avgjørelser, vil fastholde kravet om «nasjonal suverenitet», et begrep hvis praktiske innhold mer og mer er smuldret bort i etterkrigstiden fordi det ikke har passet under de forhold som har hersket. Britene var opprinnelig ikke stemt for en politisk samling (enn si svensker eller nordmenn). På atomenergiens område løste britene sine problemer ved en bilateral avtale

mellom Euratom og de britiske atommyndigheter, som ga britene adgang til fellesmarkedet for salg av atomutstyr. Tilsvarende var Storbritannia langt på vei til å slutte en bilateral avtale med fellesmarkedets organer for å sikre sine salgsinteresser på kontinentet for andre vareområder. OEEC var selvsagt ikke innblandet i disse bilaterale drøftelser. Man bør ha klart for seg at Storbritannia vil ta langt mindre direkte skade av å stå utenfor et europeisk samarbeide enn resten av De Syv. Britene har større økonomiske og politiske interesser utenfor Europa. En sterk beveggrunn fra britisk side til dannelsen av et frihandelsforbund mellom De Syv er å få en politisk oppreisning etter den fiasko britene led ved sammenbruddet av frihandelsdrøftelsene i OEEC. De øvrige medlemmer av De Syv, og da særlig de skandinaviske land, har trofast fulgt britisk Europa-politikk, som om de og britene skulle hatt parallelle interesser i disse spørsmål, og som om deres stilling i verdensøkonomien hadde vært den samme.

Det er også av vesentlig betydning for OEEC's og fellesmarkedsorganenes fremtid at Fellesmarkedets sekretariat består av personer som har

Sammenslutningssaken

Den 4. november vil Norges Akademikersamband holde ekstraordinært representantskapsmøte til sluttbehandling av sammenslutningssaken.

Følgende foreninger innen N. A. som i dag står utenfor E. L. med sine statsansatte medlemmer, har meddelt at de godtar sammenslutningen og er klar til å melde sine statsansatte inn i E. L.: Den Norske Psykologforening, Politiembetsmennenes Landsforening, Den Norske Lægeforening og Den norske tannlegeforening.

Den Norske Ingeniørforening har meddelt at den godtar sammenslutningen, men at dens Statsansatte Ingeniørers Ervervsgruppe ennå ikke er klar til å melde seg inn i E. L.

en klar forståelse av hvilke politiske motiver som ligger bak Fellesmarkedet, som for en stor del deler disse politiske synsmåter og som har både evnen og viljen til å gjennomføre traktatens idéer og bestemmelser. De seks lands myndigheter er også fullstendig klar over betydningen av at de permanente organer ledes av en dyktig stab og har etter sigende tilbudt personellet langt gunstigere økonomiske betingelser enn hva som oppnåes i OEEC. Følgelig finnes det også tidligere OEEC-funksjonærer i Fellesmarkedets organer. Av De Syv har særlig britene sammen med de skandinaviske land vært motvillig til å bedre lønnsvilkårene for OEEC's personell, og i lengden kan man ikke vente at OEEC's tjenestemenn vil arbeide under vesentlig dårligere vilkår enn de kan oppnå annetsteds. Imidlertid er det ganske utrolig hva landenes finansdepartementer i alminnelighet er villige til å forsake for å spare noen kroner.

Konklusjonen

må derfor bli at OEEC's fremtid er avhengig av om dens medlemmer har noe vesentlig å samarbeide om innenfor denne organisasjonen. Landene i Fellesmarkedet har ingen presserende motiver for å blåse liv i OEEC. Initiativet må komme fra De Syv, og det er kommet i forslaget om et Frihandelsforbund som skal assosieres med De Seks i en større enhet. Det er naturlig at den assosiasjon finner sted innenfor OEEC, men hvis assosiasjonen stort sett bare skal omfatte regler for hvordan landene skal handle med hverandre, er planene om tollreduksjoner det vesentlige nye som bringes inn i OEEC's gjøremål. Det er selvsagt viktig at OEEC overvåker at den liberalisering som nå er nådd på forskjellige felter blir bevart, men det er tvilsomt om denne overvåkningstjeneste sammen med en tollreduksjonsplan er tilstrekkelig for OEEC til å leve videre på. Det danske forslag om å ha et eget organ for Frihandelsforbundet med sete i København, er et skritt i gal retning. OEEC's sekretariat har en stab av dyktig personell, og det er tragisk om dette mannskap ikke skulle brukes i Europas tjeneste.

Ekspertkomite

— Det er det jo, — og selv om forslaget om å sette i gang en slik undersøkelse hadde alminnelig tilslutning innen ekspertgruppen, så var det ikke like store forventninger hos alle medlemmene når det gjaldt resultatene. For min egen del er jeg litt bekymret for at det opplegget som er valgt for undersøkelsen skal føre til at det blir lagt ensidig vekt på å hindre prisstigning; etter mitt syn er det viktigst at en ikke hindrer økonomisk vekst gjennom for sterk antiinflasjonistisk politikk. Men det blir nok høve til å komme tilbake til dette når resultatene av prisundersøkelsen blir lagt fram for Gruppen av økonomiske eksperter.

— Og så et kanskje litt nærgående spørsmål til slutt: på hvilke områder er det De selv kan øve størst innflytelse innen ekspertgruppen?

— Min innstilling har vært at det på grunn av den beskjedne plass Norge inntar i Vest-Europas økonomi, har liten hensikt å bruke mye tid på å trekke våre egne spesielle økonomiske problemer inn i diskusjonene i gruppen. Jeg har sett det som min oppgave først og fremst å søke bidra til en realistisk debatt om spørsmål som er av betydning for hele Vest-Europas økonomi.

Ved å tegne

livsforsikring med familietillegg

kan De trygge familien med et beløp som virkelig monner mot et overkommelig utlegg til premie.

Eksempelvis kan en 28-årig økonom som nylig har giftet seg — eller som er klar over at det nu er på tide å gjøre det — for en årlig premie på kr. 385,— få en forsikring på kr. 10 000,— som utbetales ved hans 70. år eller tidligere død, med familietillegg som sikrer utbetaling av det femdobbelte beløp — kr. 50 000,— — ved død i de første 20 år.

Ved død innen 1. januar 1964 garanterer Norske Liv dessuten et tillegg som i dette tilfelle utgjør 15%, slik at den samlede utbetaling ved død før 1. januar 1964 blir kr. 57 500,—.

NORSKE LIV
Stiftet 1844

Løveningsnytt

Sosialøkonomisk Samfunn

Tirsdag 3. november, kl. 19.30, i Restaurant Ribo, Universitetsgt. 26, 3. etasje.

Foredrag av statsråd Kjell Holler: Industri-reising i distriktene.

*

Valgdebatt på møte 21-9

Etter å ha konstatert at snaue 40 medlemmer var villige til å ofre noen kveldstimer på en valgdebatt i Samfunnets regi, er det flere refleksjoner som melder seg. Hvordan kunne det gå til at frammøtet ble så beskjedent når valgmøtet for 2 år siden samlet alle som kunne presses inn i Humlas gamle «Røde Sal»? Vi skulle tro at deltakerne denne gangen har navn med vel så mye politisk smell som de 4 som var med sist. Vel hadde Statsøkonomisk Forening medlemsmøte samtidig og kunne by på foredrag om økonomisk teori i Sovjet, og av de opprinnelige deltakere hos oss hadde Helge Seip meldt forfall, og Ønskekonserten kunne antakelig ennå en gang formidle at «Jeg venter på deg til du kommer», kanskje både i original og parodisk versjon. Likevel er det vanskelig å forstå at dette kan gi forklaringen på dette slette frammøtet. Hadde Kringkastings valgprogrammer fratatt sosialøkonomene lysten, var alt som fantes av valgmøteabsorpsjonskapasitet brukt opp? Interesserer ikke partienes standpunkter i økonomiske spørsmål i det hele tatt, eller er de alt for godt kjent på forhånd? Det kunne være interessant å vite hva som holdt så mange hjemme denne kvelden.

Så vidt en kan forstå, var storparten av de som hørte på svært godt fornøyd. Debatt-teknikken var omhyggelig planlagt av møtedirigenten,

Arne Øien, og de 6 representantene, Per Kleppe, DNA, Kåre Willoch, H., Ragnar Horn, K. F., Jørgen Vogt, NKP, Dagfinn Vårvik, S. og Magne Lerheim, V., var på plass da debatten tok til. Deltakerne hadde på forhånd fått adgang til å velge ut 3 av følgende 5 hovedemner: Den økonomiske aktivitet, skattepolitikken, konsumentenes valgmuligheter, kommunalt selvstyre og næringslivets utbygging. Flest tilhengere fikk skattepolitikken, kommunalt selvstyre og næringslivets utbygging. Deltakerne hadde også fått en skriftlig redegjørelse for hva vi først og fremst ønsket å få debattert under de enkelte hovedemner. I sammenheng med skattepolitikken ble det formulert slik: «Her vil vi gjerne få deltakernes syn på det totale skatteleggingsnivå i landet, videre synet på skattesystemets utforming. Det er naturligvis nødvendig å se spørsmålet i sammenheng med de offentlige utgifter. Skattetekniske detaljer har mindre interesse». Hovedemnet kommunalt selvstyre var konkretisert slik: «Her vil vi gjerne få vite hva deltakerne mener om de bestemmelser som i dag regulerer kommunenes adgang til skattlegging og låneopptak. Bør bestemmelsene endres for å øke eller minske den kommunale selvbestemmelsesrett? I så fall vil det være interessant med en antydning (ikke detaljer) om hvorfor de bør endres og på hvilken måte det bør skje.» Endelig ble det om næringslivets utbygging sagt følgende: «Bør det offentlige prøve å påvirke næringslivets utbygging — i tilfelle hvorfor og med hvilke midler? I hvilken retning bør utviklingen påvirkes, og hvordan bør investeringene fordeles mellom næringene — totalt sett og distriktsmessig? De store årskull som skal tre inn i arbeidslivet i årene som kommer, gir naturligvis spørsmålet om næringslivets utbygging en særlig aktualitet.»

Formen på disse rettleddningene kunne vel gi enkelte svake minnelser om eksamensoppgaver, men det kan ikke være tvil om at de på avgjørende vis bidro til å hindre at debatten gle ut.

Taletiden ble nokså hardhendt regulert med stoppeklokke. Hver deltaker fikk ca. 4 minutter til å redegjøre for sitt eget syn på det enkelte hovedemne, 3 minutter til å angripe punkter i de øvrige deltakers førsteinnlegg, 2 minutter til å svare på angrep og et snaut minutt til lynreplikker. Dirigenten fulgte dette opplegget meget nøye, men var ellers omhyggelig med å holde seg selv i bakgrunnen.

Det må være temmelig klart at denne hardkjøringen ga folk med rutine fra debatter og med polemiske anlegg visse fordeler. Uten å ville fremheve noen, må det kanskje nå, etter at valgresultatene foreligger, være tillatt å antyde at Høyres representant neppe gjorde den dårligste figur.

Det lar seg ikke gjøre å gå nærmere inn på de enkelte innlegg. Det får være tilstrekkelig å peke på noen hovedpunkter i debatten. Det var ganske stor enighet om at skatteutjamningen kommunene i mellom måtte videreføres. Høyre var her det parti som var mest tilbakeholdende; Willoch spurte blant annet om hvor langt de

CAND. OECON.

med god laud og dyktighet i skriftlig fremstilling søkes. En dyktig mann kan regne med gode vilkår.

— Skriftlig søknad med avskrift av eksamensvidnesbyrd og attester sendes

Næringsøkonomisk forskningsinstitutt

Bygdøy Allé 111, II.

Tlf. 55 01 87.

såkalte rike kommuner skal gå overfor sine egne bedrifter, og hevdet at skattyterne i disse såkalte rike kommunene kunne bli urimelig klemte. I debatten om kommunalt selvstyre var ellers flere, blant annet *Vogt* og *Horn*, inne på de bundne utgifter som staten har pålagt kommunene. Disse utgiftene burde etter deres mening i større utstrekning overføres på staten.

Skattepolitikk-diskusjonen ga *Kleppe* anledning til å fastslå at Norge på ingen måte lå på toppen i Europa når det gjelder den andel som skattene utgjør av nasjonalproduktet. Vårt relativt høye skattenivå var en absolutt forutsetning for den sosiale og kulturelle standard vi holder. *Utformingen* av skattesystemet måtte være det vesentlige. Omsetningsavgift er billigere å innkreve, men rettferdighetssyn gjør det nødvendig å ha både indirekte og direkte skatter, selv om også enkelte omsetningsavgifter kan virke progressivt. *Vårvik* mente at veibygging i større utstrekning burde skje ved låneopptak, og at skattesystemet ikke var basert på evneprinsippet for så vidt som flere av de dårligst stilte landkommunene nyttet de ugunstigste skattetabellene. For øvrig hadde vi etter *Vårviks* mening gått langt nok i retning av omlegging av skattesystemet. *Lerheim* trodde ikke det var mulig å redusere avgiftssystemet noe vesentlig, men mente at det var en oppgave for spesialistene å få bort slike misforhold som at det skal betales avgift for skalldyr som leveres til restauranter, men ikke når de samme skalldyr leveres til private. Progresjonen burde etter *Lerheims* oppfatning så noenlunde følge pris- og lønnsstigningen. *Willoch* kunne ikke skjønne at produksjonsøkningen i Norge var noe imponerende i forhold til de investeringer som var gjort, og mente at den produktivitetshemmende virkning av den høye marginalbeskatning var en av årsakene, men han ville ikke anbefale noen total omlegging av skattesystemet. Det ville lett skape uforutsette skjevheter. *Vogt* mente at det totale skattleggingsnivå hos oss var for høyt, at vi var på flukt bort fra evneprinsippet og at trygdepremiene kunne kalles en tredje skatteform.

Når det gjaldt næringslivets utbygging, framhevet *Kleppe* at statens deltaking ikke er noe nytt fenomen. Det nye ligger i at staten ser det som en oppgave å følge en bevisst næringspolitikk. Uten innsats fra staten ville forholdene ikke bli lagt til rette. Viktige områder var undervisning og forskning, og *Kleppe* ville spesielt minne om produktivitetsinstituttet og en effektivisering av industribanken. *Willoch* ville ikke svare et kategorisk nei på spørsmålet om staten burde delta i næringslivets utbygging, men staten burde være meget tilbakeholdende. Det var blant annet en fare for et distrikt å bli avhengig av en enkelt bedrift. En dårlig bedrift var verre enn ingen. *Vårvik* anbefalte at det ble satset mer på ikke så sterkt kapitalkrevende industri og advarte mot krafteksport. *Vogt* og *Lerheim* var inne på frihandelsområdet. *Lerheim* brukte svært sterke ord om planene om en nordisk tollunion.

E. W. Ø.

Til medlemmer av Statsgruppen

Vi gjengir nedenfor rundskriv av 17. september 1959 fra Lønns- og prisdepartementet.

Lønns- og prisdepartementet har etter forhandlinger med tjenestemannsorganisasjonene om normering av stillinger i sentraladministrasjonen med virkning fra 1. januar 1958 (jfr. Statens justeringstilbud for 1958) samtykket i omgjøring av en del sekretærstillinger til førstesekretærstillinger i lønnsklasse 14. Likeledes vil Lønns- og prisdepartementet i henhold til forhandlingsresultatet samtykke i enkelte personlige opprykk fra sekretær til førstesekretær med virkning fra 1. januar 1958.

Det har vært forutsetningen at det som tidligere ved etterbetaling av lønnsøkningen til førstesekretærene må gjøres fradrag for utbetalt overtidsgodtgjørelse for det tidsrom etterbetaling skulle foretas.

Embetsmennenes Landsforbund har senere rettet en henstilling til Lønns- og prisdepartementet om denne gang å fravike vanlig praksis i slike saker. Lønns- og prisdepartementet har nå gått med på at overtidsgodtgjørelse opptjent i året 1958 ikke skal komme til fradrag i etterbetalingen av differansen mellom lønnen som førstesekretær og sekretær for de sekretærer som i henhold til resultatet av normeringsforhandlingene for sentraladministrasjonen er rykket opp til førstesekretær eller som vil bli gitt personlig opprykk til førstesekretær med virkning fra 1. januar 1958.

Redaktører:

Paal Bog — Erik Botheim

Redaksjonssekretær:

Arne Killingrød

Studentredaktør:

Dag Olsen

Redaksjonens adresse: Frederiksgate 3, Oslo

Sosialøkonomen utkommer med 10 nummer pr. år og sendes gratis til medlemmene av Sosialøkonomisk Samfunn.

Abonnementspris kr. 30.- pr. år.

Løssalg kr. 3.- pr. nr.

Henvendelser om abonnement og forsendelse rettes til
UNIVERSITETSFORLAGET, Karl Johans gate 47, Oslo

Tel. 33 71 43 - Postgiro 15 530

ANNONSEPRISER:

Bakre omslagsside kr. 300.-

1/1 side kr. 250.-

1/2 side kr. 150.-

1/4 side kr. 90.-

1/8 side kr. 55.-

1/16 side kr. 35.-

Statistisk Sentralbyrå,
Biblioteket,
Dronningensgt. 16,
Oslo.